

Posudek vedoucího bakalářské práce

Lucie Pospíchalová: *Vztah žáků k poznání a učení se zaměřením na sociálně vztahové a osobnostně rozvojové poznatky a dovednosti* (56 stran, 6 příloh na CD Romu).

Práce je součástí souboru prací, které replikovaly výzkum vztahu pražských žáků ZŠ k poznání na konci ZŠ. Je výsledkem společného sběru dat s Danielem Kubínem metodou tzv. poznatkových bilancí. Také část celkového třídění dat byla společnou prací. Autorka si vytkla za cíl sledovat podrobněji zejména oblast sociálních vztahů a poznatků o sobě – typických pro věk rané adolescence (oblast SVOR). Snažila se tomu přizpůsobit i studium odborné literatury; té je k samotnému tématu „vztah k poznání“ spíše málo, bylo třeba tvořivě vyhledávat v tématech učení, motivace, socializace, sociální vývoj apod. Domnívám se, že L. Pospíchalová v této části úplně nezvládla pojmovou přípravu: poznatky o učení sice v souladu se zaměřením práce zdůrazňují zejména učení sociální. Charlotův pramen upomíná na sociální determinaci vztahu k poznání a vývojově psychologická vsuvka na „věk bilancování“ – nicméně tyto partie vzájemně dostatečně nekomunikují, nejsou provázané ani se zbytkem práce, resp. pouze deklarativně. Je to škoda, protože pak absentuje přesvědčivý přechod k empirickému výzkumu.

L. Pospíchalová se svého úkolu v terénu chopila velmi aktivně: prostudovala předchozí zprávy o výzkumech vztahu žáků na konci základní školy k poznání (1992 a 2002), sebrala v terénu data od všech žáků ze srovnávaných škol/tříd, provedla rozčlenění bilancí do žánrů, kvalitně zakódovala výroky a provedla jejich kategorizaci. Šlo o velmi dobrou práci, se kterou jsem spokojen.

Autorka výstižně a srozumitelně podává základní pasportizaci škol, metodologii výzkumu, základní síť kategorií a celkový obraz poznatkových bilancí. Druhá potíž začíná, když se podíváme na strukturu textu práce. Autorka sice zvládla kategorizaci v jednotlivých tématech, kategoriích i jejich dílčí struktuře; zápolila ovšem se strukturou celkového textu. Ta však odrážela problémy s uchopením tématu prizmatem výsledků. Dominantou byly poznatky SVOR, ovšem není jasné, proč a jak se vynořovaly při různých příležitostech (podle roku výzkumu) – jejich pojednání se tak objevilo na více místech. Místy má čtenář pocit, že se srovnávají hoši a dívky, vzápětí ne zcela motivovaně samostatně roky 1992 – 2002, ačkoli jim předcházela rozbor izolovaných výsledků za rok 2011. Pak následuje rozbor budoucího učení. Vedle toho se druhou dominantou analýzy staly ještě ŠIP, ale už ne další velká témata, což nebylo nijak zdůvodněno. Také provázání analýzy minulosti s budoucností učení nebylo jasné. Autorka využila statistického pracování signifikance rozdílů, ale jeho využití je v práci spíše okrajové.

Nicméně, byť je interpretační pasáž Souhrnná interpretace SVOR poněkud skromná a ne tak hluboká, zachycuje základní změny - máme díky ní představu o posunech v této specifické oblasti. L. Pospíchalová prokázala zvládnutí základů výzkumné práce, i když zcela jistě je v jejích možnostech lepší výkon.

V Praze 18.5.2012

prof. Stanislav Štech

